

Dato: 16. juni 2024
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Malene Juul
Sagsnr.: 2025-02492
Dok.: 3753614

KOMMENTERET OVERSIGT

over

høringssvar om forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland (Ajourføring af retsplejelov for Grønland m.v.)

Indholdsfortegnelse

1. Høringen.....	2
1.1. Høringsperiode	2
1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.....	2
2. Høringssvarene.....	4
2.1. <i>Generelle bemærkninger til lovforslaget</i>	4
2.2. <i>Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslaget</i>	4
2.2.1. Domsmands medvirken i kriminalsager.....	4
2.2.2. Beskikkelse af forsvarer ved kredsretterne	7
2.2.3. Bedre beskyttelse af forurettede i bestemte sager om seksualforbrydelser.....	9
3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet.....	10

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

1. Høringen

1.1. Høringsperiode

Et udkast til forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland (Ajourføring af retsplejelov for Grønland m.v.) har i perioden fra den 14. maj 2025 til den 11. juni 2025 (28 dage) været sendt i høring hos en række myndigheder, organisationer m.v.

Udkastet til lovforslag blev den 14. maj 2025 endvidere sendt til Folketingets Grønlandsudvalg og Folketingets Retsudvalg til orientering.

Herudover blev udkastet til lovforslag offentliggjort på Høringsportalen den 14. maj 2025.

1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Nedenfor følger en alfabetisk oversigt over hørte myndigheder og organisationer m.v.

Ud for hver høringspart er det ved afkrydsning angivet, om der er modtaget høringssvar, og om høringsparten i givet fald har haft bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Oversigten omfatter herudover interessenter, som ikke er blandt de hørte myndigheder, organisationer m.v., men på egen foranledning har sendt bemærkninger til udkastet til lovforslag. Sådanne interessenter er i oversigten markeret med*.

Høringspart	Hørings-svar modtaget	Bemærkninger	Ingen bemærkninger	Ønsker ikke at afgive høringssvar
Advokatrådet	X	X		
Amnesty International				
Avannaata Kommunia				
Benedikte Dahl Nielsen Advokatfirma*	X	X		

Dansk Erhverv				
Danske Advokater				
Datatilsynet				
Den Danske Dommerforening	X	X		
Det Grønlandske Hus				
Dommerfuldmægtigforeningen				
Domstolsstyrelsen	X	X		
Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige				
Forsvarerforeningen i Grønland				
Grønlands Erhverv	X		X	
Grønlands Landsret	X	X		
Grønlands Politiforening				
Grønlands Råd for Menneskerettigheder				
Grønlandske Advokater				
Institut for Menneskerettigheder	X	X		
Justitia				
Kommune Kujalleq				
Kommune Qeqertalik				
Kommuneqarfik Sermersooq	X		X	
Kredsdommerforeningen				
Landsforsvareren for Grønland	X	X		
Nunatsinni Advokatit				
Procesbevillingsnævnet				

Qeqqata Kommunia				
Retspolitisk For- ening				
Retten i Grønland				
Sø- og Handelsretten				
Vestre Landsret	X	X		
Østre Landsret	X	X		

2. Høringssvarene

2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget

Institut for Menneskerettigheder henviser til instituttets høringssvar af 22. januar 2024 angående lov nr. 661 af 11. juni 2024, da Institut for Menneskerettigheder vurderer, at de samme retssikkerhedsmæssige betæneligheder er til stede i forhold til disse to forslag.

Justitsministeriet henviser til sine bemærkninger i høringsnotat af 27. februar 2024 om forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og forskellige andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.) (L 115).

2.2. Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslaget

2.2.1. Domsmands medvirken i kriminalsager

Advokatrådet finder, at den foreslåede ændring i forslagets § 1, nr. 4, vil udgøre en forringelse af retssikkerheden i grønlandske kriminalsager, da der er nogle afgørende forskelle mellem gennemførelsen af straffesager i Danmark og kriminalsager i Grønland, som efter Advokatrådets opfattelse bør tages i betragtning. Det er Advokatrådets vurdering, at domsmænd spiller en stor rolle i vurderingen af beviser i alle typer af kriminalsager og er en god støtte for dommerne. Det gælder navnlig for kredsdommerne, der som påpeget i Advokatrådets rapport om retssikkerhed i Grønland fra maj 2024 ikke i dag tilbydes det rette niveau af efteruddannelse samt vejledning fra uddannede dommere og dommerfuldmægtige. Domsmænd er efter Advokatrådets opfattelse tillige af stor betydning i den betydelige mængde af sager, hvor kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret anvender "tilkaldte" danske dommere, der opholder sig i Grønland i ganske korte perioder af nogle uger eller få måneders varighed. Advokatrådets bekymring i

disse situationer er, at dommerne med den foreslåede ændring vil miste sparringsmuligheder fra grønlandske domsmænd til belysning af grønlandske handlemåder, kulturforståelse, sædvaner i de enkelte byer og sprogforståelse, herunder i forbindelse med konkrete indsigelser om tolkning.

Domstolsstyrelsen oplyser, at Grønlands Landsret tidligere har fremkommet med bemærkninger imod en ændring af reglerne om domsmænds medvirken i kriminalsager, da domsmænd spiller en betydelig rolle for iagttagelsen af nærhedsprincippet ved de grønlandske retter. Samtidig oplyser Domstolsstyrelsen, at Retten i Grønland ikke har haft bemærkninger til lovudkastets forslag til ændring af reglerne om domsmænds medvirken i kriminalsager og således er positive over for forslaget. Eftersom Retten i Grønland og Grønlands Landsret har divergerende holdninger til de foreslåede ændringer vedrørende domsmænds medvirken i kriminalsager, må det efter Domstolsstyrelsen være op til en politisk beslutning, om ændringen skal vedtages.

Grønlands Landsret har udtalt bekymring angående forslagets § 1, nr. 4, der begrænser domsmænds medvirken ved behandlingen af kriminalsager i Grønland. Bekymringen vedrører navnlig forslaget om helt at undtage sager, hvor der nedlægges påstand om tilsyn af kriminalforsorgen eller samfundstjeneste fra det område, hvor der skal medvirke domsmænd. Grønlands Landsret anfører, at en sådan ændring af den grønlandske retsplejelov vil medføre, at sager, der omhandler alvorlige overtrædelser af kriminalloven, kan afgøres af en kreds- eller landsdommer, uden at der medvirker domsmænd. Grønlands Landsret bemærker i den forbindelse, at domsmænd har væsentlig betydning for de grønlandske domstoles forankring og legitimitet i det grønlandske samfund og dermed for praktiseringen af det nærhedsprincip, der er bærende for det grønlandske retsvæsen, bl.a. fordi det grønlandske retsvæsen fortsat er præget af, at der er få juridiske aktører, herunder dommere, med grønlandsk baggrund. Det anføres i forlængelse heraf, at det grønlandske retsvæsen, indtil der er uddannet et tilstrækkeligt antal jurister med grønlandsk baggrund, og disse jurister har opnået længere erfaring med juridisk sagsbehandling, efter Grønlands Landsrets opfattelse fortsat vil have behov for juridiske retsaktører med dansk baggrund, og at en betydelig andel af de grønlandske domsmænd har virket i flere perioder og derfor har en del års erfaring med retssagsbehandling, hvilket medvirker til at sikre kontinuitet og grundighed.

Den Danske Dommerforening har bemærket, at foreningen er bekendt med høringsvaret fra Grønlands Landsret, som foreningen i det hele kan bakke op om. **Vestre Landsret** og **Østre Landsret** henviser til høringsvaret fra Grønlands Landsret.

Landsforsvareren har udtalt bekymring angående reduktion af domsmænds medvirken i kriminalsager. Landsforsvareren anfører, at domsmænd i øjeblikket spiller en stor rolle i vurderingen af beviser og må antages at være en god støtte, herunder for de relativt unge dommere i Grønland. Landsforsvareren anfører desuden, at der ved retterne i Grønland i meget stor udstrækning anvendes "tilkaldte" danske dommere, og landsforsvareren er bekymret for, at disse dommere mister sparringsmuligheder fra grønlandske domsmænd til belysning af grønlandske handlemåder, kulturforståelse, sædvaner i de enkelte byer og sprogforståelse, herunder i forbindelse med konkrete indsigelser ved tolkning. Det bemærkes i den forbindelse, at det er meget ofte forekommende, at domsmændenes input er medvirkende til mere korrekte gengivelser af forklaringer. Landsforsvareren finder, at ændringen vil medføre, at den grønlandske retspleje opfattes som mindre grønlandsk.

Justitsministeriet henviser indledningsvis til sine bemærkninger i høringsnotat af 27. februar 2024 om forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og forskellige andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.) (L 115).

Herudover henviser Justitsministeriet til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 4, hvori det anføres, at det fremgår af § 44, stk. 3, der ikke foreslås ændret, at hvis retten skønner, at en sag efter stk. 2 er af særlig indgribende betydning for tiltalte, kan retten bestemme, at domsmænd skal medvirke. Dette vil også gælde i sager, hvor der ikke kan blive tale om en mere indgribende foranstaltning, end at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33.

En sag vil eksempelvis have særlig indgribende betydning for tiltalte, hvis det nu påsigtede forhold set i forhold til den tidligere kriminalitet, i anledning af hvilken en eksisterende foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33 er idømt, er så alvorligt, at en domfældelse skønnes at kunne få væsentlig

betydning for udfaldet af fremtidige sager om ændring af den idømte foranstaltning. Som eksempel kan nævnes en person, der tidligere er idømt en foranstaltning for grov vold, og som nu er tiltalt for forsøg på manddrab.

Om sagen har særlig indgribende betydning for tiltalte, er et retligt spørgsmål, som kan prøves under en eventuel anke til Grønlands Landsret og i givet fald Højesteret. Hvis ankeinstansen finder, at domsmænd burde have medvirket, vil ankeinstansen normalt skulle ophæve kredsrettens eller Retten i Grønlands dom og hjemvise sagen til fornyet behandling med domsmænd.

Justitsministeriet bemærker endvidere, at Naalakkersuisut har drøftet spørgsmålet om domsmænds medvirken i kriminalsager med Kredsdommerforeningen. Kredsdommerforeningen har i den forbindelse over for Naalakkersuisut givet udtryk for, at eventuelle betænkeligheder, som ændringen måtte give anledning til, klart opvejes af fordelene ved ændringen. I den forbindelse lagde foreningen navnlig vægt på de ressourcebesparelser, det vil give, at domsmænd ikke skal deltage i småsager om eksempelvis besiddelse af få gram hash. Hertil kommer, at der fortsat vil være en mulighed for at beskikke domsmænd, hvis retten finder anledning til dette. Endelig vil ændringen kunne bidrage til at nedbringe sagsbehandlingstiderne ved domstolene.

Justitsministeriet anerkender de særlige forhold, der gør sig gældende i forbindelse med retspleje i Grønland, herunder kendskab til lokalforhold og sprogkundskaber. For så vidt angår spørgsmålet om domsmænds medvirken i kriminalsager skal hensynet til disse forhold vejes op mod hensynet til en effektiv retssagsbehandling, herunder den forbedring af borgernes retsstilling, som en forkortet sagsbehandlingstid vil kunne bidrage til.

Justitsministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at foretage ændringer i de foreslåede regler om domsmænds medvirken i kriminalsager.

2.2.2. Beskikkelse af forsvarer ved kredsretterne

Advokatrådet henviser til sin rapport af maj 2024 om retssikkerhed i Grønland, hvori det anbefales, at retsplejeloven skærpes således, at kredsretterne i alle alvorlige og komplicerede kriminalsager om bl.a. manddrab, grov vold og voldtægt skal beskikke en advokat frem for en autoriseret forsvarer, samt at tiltalte og sigtede derudover i alle øvrige sager bør have valgfrihed

mellem at få beskikket en advokat og en autoriseret forsvarer. Der bør efter Advokatrådets opfattelse ikke være mulighed for at fravige dette udgangspunkt, hvis det vurderes klart, at hensynet til forsvaret ikke gør det påkrævet. Advokatrådet finder desuden, at det rejser væsentlige spørgsmål om retssikkerheden for sigtede m.v. i kriminalsager, at det med forslaget fremover vil være muligt at beskikke en autoriseret forsvarer, der har bestået en juridisk kandidateksamen, som et alternativ til en advokat i sager af ganske særlig alvorlig karakter. Advokatrådet henviser til sin rapport af maj 2024, hvor det fremgår, at det efter Advokatrådets opfattelse grundet fraværet af et effektivt fagligt tilsyn og de øvrige udfordringer vedrørende rammerne for de autoriserede forsvarere, vanskeligt tilgængelig lovgivning og retspraksis m.v., er retssikkerhedsmæssigt stærkt betænkeligt, at autoriserede forsvarere har adgang til at føre komplicerede eller alvorlige sager. Advokatrådet anerkender, at der er stor mangel på advokater i Grønland, særligt uden for Nuuk, hvilket kan gøre det vanskeligt i praksis at opretholde et krav om beskikkelse af advokater i alle sager af ganske alvorlig karakter, hvis sagerne samtidig skal gennemføres med den fornødne hurtighed. Advokatrådet henleder dog i den forbindelse opmærksomheden på de forslag til en forbedret adgang til advokatbistand, som er fremsat i rådets rapport.

Justitsministeriet henviser til pkt. 2.10.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Som det fremgår heraf, er der i regi af Rådet for Grønlands Retsvæsen i medfør af retsplejelovens § 742 i september 2023 nedsat en arbejdsgruppe, der skal komme med forslag til at øge professionaliseringen af retsvæsenets aktører i kriminalretsplejen i Grønland med fokus på behandles af kriminalsager i første instans og på baggrund heraf komme med forslag til konkrete initiativer, justeringer og løsninger, der kan være med til at sikre en mere effektiv retspleje med en højere grad af retssikkerhed for borgerne i Grønland. Det er arbejdsgruppens umiddelbare vurdering, at retsplejelovens § 322, stk. 2, bør udvides, så også autoriserede forsvarere, der har bestået en juridisk kandidateksamen, kan beskikkes i sager af ganske særlig alvorlig karakter, idet en sådan udvidelse kan være nødvendig for at dække behovet for juridisk uddannede forsvarere i de sager, hvor der møder en juridisk anklager i kredsretten. I sager omfattet af bestemmelsen vil anklagemyndigheden som altovervejende hovedregel møde med en juridisk uddannet anklager, fordi sagerne efter sin karakter må betegnes som ganske særlig alvorlige, og sådanne sager vil endvidere ofte indeholde komplekse processuelle eller materielle problemstillinger.

Det er Justitsministeriets vurdering, at også autoriserede forsvarere med juridisk kandidateksamen vil have den faglige indsigt, der er nødvendig for at kunne møde i sådanne sager, samt at det ikke vil være retssikkerhedsmæssigt betænkeligt at lade disse møde fremfor advokater. Det skal efter Justitsministeriets opfattelse fortsat være op til kredsretten at vurdere, hvilken forsvarer der skal beskikkes i den konkrete sag, herunder om det bør være en af de beneficerede advokater. Det vil desuden fortsat være muligt at afbeskikke en forsvarer på hvilket som helst tidspunkt under sagen, bl.a. hvis forsvarerens medvirken ud fra retsplejemæssige hensyn til sagens korrekte behandling ikke kan anses som forsvarlig, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1. Efter afbeskikkelse vil det være muligt på ny at beskikke en forsvarer, og retten vil i den forbindelse kunne vælge at beskikke en advokat fremfor en autoriseret forsvarer, der har bestået en juridisk kandidateksamen.

Landsforsvareren har bemærket, at man i opremsningen af sager, hvor der skal beskikkes advokat eller juridisk uddannede forsvarer, bør præcisere lovforslags § 1, nr. 14, om retsplejelovens § 322, stk. 2 ved at udskifte "og" med "eller".

Justitsministeriet bemærker, at opremsningen i lovforslagets § 1, nr. 14, som ændrer i retsplejelovens § 322, stk. 2, udgør eksempler på sager af ganske særlig alvorlig karakter, og bestemmelsen er således ikke udtømmende. Anvendelsen af "og" vurderes på den baggrund at være grammatisk korrekt, og det vil efter Justitsministeriets opfattelse ikke skabe større klarhed om retstilstanden ved at ændre "og" til "eller". På den baggrund finder Justitsministeriet ikke anledning til at ændre bestemmelsens ordlyd.

2.2.3. Bedre beskyttelse af forurettede i bestemte sager om seksualforbrydelser

Benedikte Dahl Nielsen Advokatfirma bemærker, at der på nuværende tidspunkt ikke er en specifikt udpeget person til at varetage forurettedes interesser under kriminalsager. Benedikte Dahl Nielsen Advokatfirma henviser i den forbindelse til, at forurettede i sager om personfarlig kriminalitet har ret til en bistandsbisidder, jf. retsplejelovens § 333, men at denne ordning ikke svarer til den danske bistandsadvokatordning, idet bistandsbisidderen kan støtte forurettede og skal vejlede om muligheden for erstatning, men der stilles ikke faglige krav til funktionen. Derudover har bistandsbisidderen ingen partsbeføjelser og modtager hverken skrivelser, sagsmateriale eller andet fra kriminalsagen. Benedikte Dahl Nielsen Advokatfirma

stiller spørgsmål ved, hvilke forudsætninger forurettede har for at vurdere, om der er begået fejl af politiet eller anklagemyndigheden, eller om vedkommende har haft tilstrækkelig mulighed for at klage over en afgørelse om påtaleopgivelse. Benedikte Dahl Nielsen Advokatfirma vurderer, at de foreslåede bestemmelser ikke i sig selv udgør en reel forbedring af forurettedes retsstilling i kriminalsager i Grønland, og anfører, at der ikke er taget højde for, hvem der bærer ansvaret for vurderingen, eller om dette alene påhviler forurettede.

Justitsministeriet henviser til pkt. 2.11.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Som det fremgår heraf, er bestemmelserne i lovforslagets § 1, nr. 12 (retsplejelovens § 315) og nr. 26 (retsplejelovens § 491 b, stk. 2), indsat efter drøftelse med Naalakkersuisut. En forlængelse af omgørelsesfristen fra de nuværende 3 måneder til 4 måneder vil give myndighederne mere tid til at behandle klager over afgørelser om påtaleopgivelser og til at rette eventuelle fejl, der ellers ville have medført, at sagen ikke kunne følges yderligere. Derudover vil en forlængelse af omgørelsesfristen medføre, at myndighederne i længere tid vil kunne behandle klager, der modtages efter klagefristens udløb, hvor fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Forlængelsen af omgørelsesfristen er baseret på en afvejning mellem hensynet til den sigtede, hensynet til den forurettede og samfundets interesse i at sikre, at der sker retsforfølgelse, når der er grundlag for det. Forlængelsen vil indebære en forringelse af den sigtedes retsstilling, da den pågældende først efter 4 måneder vil få sikkerhed for, at den overordnede anklagemyndighed ikke omgør afgørelsen. Det bemærkes, at den sigtede – som det er tilfældet i dag – ved en afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefralfald underrettes om omgørelsesfristen.

Forslaget om en tilsvarende udvidelse af anvendelsesområdet for retsplejelovens § 491 b, vurderes endvidere at gøre det lettere for forurettede i Grønland at få behandlet sager om erstatningskrav, der rejses i anledning af fejl hos politiet eller anklagemyndigheden vedrørende omgørelsesfristen. Forlængelsen vil samtidigt i højere grad end i dag give forurettede borgere mulighed for at fremsætte klage eller få behandlet erstatningskrav. Dette vurderes i sig selv at styrke borgernes retsstilling

3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været i offentlig høring, er der i lovforslaget foretaget en indholdsmæssig ændring for så vidt angår vurderingen af de økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige. Det fremgik, at de økonomiske konsekvenser konsolideres frem mod fremsættelse af lovforslaget. Under høringsperioden er de økonomiske konsekvenser ved lovforslaget vurderet at udgøre begrænsede merudgifter på Justitsministeriets område, som vil kunne holdes inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske ramme. Afsnit 3 er ændret i overensstemmelse hermed.